

Raadsinformatiebrief

Onderwerp : Proces bezuinigingen / keuzes maken
Datum : 9 januari 2024
Portefeuillehouder : R. Pardo Kruidenier
Schrijver : R. van Wijngaarden

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de programmabegroting 2024 is een nieuwe afzonderlijke paragraaf keuzes maken opgenomen. In deze paragraaf is een eerste inzicht gegeven in de omvang van de financiële opgave en hoe keuzes in beeld worden gebracht. Wij vinden het belangrijk dit proces goed met uw raad te doorlopen. In de raadsvergadering waarin de begroting is behandeld, is toegezegd een procesvoorstel aan u toe te zenden. Dat is uitgewerkt in deze raadsinformatiebrief. In de vergadering van de Auditcommissie en de commissie Bestuur en Samenleving van 7 december jl. is hier ook al een globaal inzicht in gegeven.

Hierna wordt eerst inzicht gegeven in het proces op hoofdlijnen. Daarna volgt een nadere toelichting op de onderdelen daarvan.

Proces op hoofdlijnen

Het proces bestaat uit twee onderdelen en meerdere sporen. Er is onderscheid gemaakt in het ambtelijk te doorlopen proces en het bestuurlijke proces.

Het ambtelijk te doorlopen proces bestaat uit de volgende sporen:

- Spoor 1 = Het bepalen van de omvang van de opgave
- Spoor 2 = Investerings en financiering
- Spoor 3 = Het in beeld brengen van keuzemogelijkheden en gevolgen daarvan

Het bestuurlijk proces, afstemming met de fracties uit de gemeenteraad:

- Informatieavond 1 (medio maart) = Vooral informatief en huiswerk voor de fracties
- Informatieavond 2 (begin april) = presentatie fracties en advies aan college
- Informatieavond 3 (medio mei) = Bespreken advies college aan de gemeenteraad

Definitieve besluitvorming vindt dan plaats via de Perspectiefnota 2025 in de raadsvergadering begin juli.

Disclaimer

De planning van dit proces is ambitieus. Er is bewust voor gekozen een groot deel van het werk te organiseren in de maanden december en januari. Dit om te voorkomen dat de werkbelasting in de periode, waarin aan de verschillende P&C-documenten wordt gewerkt, te hoog wordt. Als de planning verandert, dan kan dat ertoe leiden dat de besluitvorming verschuift naar een later moment dan de Perspectiefnota 2025. Ook een eventuele voortdurende onzekerheid over de ontwikkeling van de algemene uitkering is een risico voor dit proces.

Rollen

Bestuurlijk opdrachtgever is de wethouder financiën.
Ambtelijk opdrachtgever van dit proces is de concerncontroller.
Teamleiders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de acties.

Afdelingshoofden worden betrokken bij hetgeen door de teams wordt aangeleverd. Portefeuillehouders worden in dit proces geïnformeerd over de aangeleverde informatie. Om te borgen dat alle mogelijke ideeën op tafel komen heeft team Financiën & Control (F&C) hierin een onafhankelijke adviserende rol.

Spoor 1 Het bepalen van de omvang van de opgave

Basis hiervoor is het saldo van de begroting voor de jaarschijven van 2026 en 2027. Conform de programmabegroting 2024 ziet deze er als volgt uit:

Bedragen * € 1.000 (-/- = nadelig)	2024	2025	2026	2027
Resultaat Begroting 2024	383	3	-3.829	-4.457

De opgave bedraagt in beginsel dus ca. € 4,5 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met uitwerking van circulaire en nadere afspraken tussen VNG en Rijk over de omvang van het gemeentefonds voor 2026.

Actie ligt bij team F&C om ontwikkelingen op dit gebied te volgen en een inschatting te maken van de gevolgen hiervan voor de gemeente. Dit is een permanent proces en deze start in december en loopt in ieder geval door tot aan de Perspectiefnota 2025.

Daarnaast heeft team F&C ook inzicht in eventuele bijstellingen met betrekking tot de huidige begroting en uitvoeringsprogramma. En tot slot kan ook de uitwerking van Spoor 2 financieel gevolgen hebben. Ook deze worden hierbij betrokken.

Spoor 2 Investerings en financiering

Het huidige geplande investeringsvolume leidt ertoe dat er extra leningen moeten worden aangetrokken. We zien dat op basis hiervan enkele kengetallen, die hiermee samenhangen, ongezonde waarden bereiken. Denk hierbij aan de debt ratio en vooral de netto schuldquote.

Kengetal	Toelichting	Score	Oordeel
Debt ratio	De score voor de Debt ratio valt nog binnen de aangegeven grenzen. Omdat deze de grenswaarde van 80% nadert is deze als neutraal aangemerkt.	75%-78%	Neutraal
Netto schuldquote	De netto schuldquote is in 2024 nog 114% valt daarmee binnen de bandbreedte 100%-130%. Vanaf 2025 wordt nadert deze de grenswaarde van 130%. Vanaf 2026 is deze groter dan 130%.	114%-148%	Ongunstig

In dit spoor worden de volgende acties opgepakt:

- Heroverwegen beleid waardering en afschrijving activa: Dit bestaat vooral uit het eventueel herzien van de afschrijvingstermijnen. Daarnaast wordt gekeken naar de methoden en de grenswaarden. Actie ligt bij team F&C. Afronding wordt voorzien in januari.
- Heroverwegen financieringsmethodiek riolering: Het is mogelijk om een methode in te voeren waarin vooraf wordt gespaard voor vervanging van riolering in plaats van financiering achteraf middels leningen. Actie ligt bij team F&C in samenwerking met afdeling Buitenruimte en mogelijk zal een beroep worden gedaan op een externe partij die ook de doorrekening van het huidige Stedelijk Waterplan heeft gedaan. Afronding wordt voorzien in januari.
- Bepalen opgave terugdringen investeringsniveau: Op basis van de kengetallen kan worden bepaald welk maximaal investeringsniveau past bij acceptabele normwaarden. Daar is al een eerdere inschatting van gemaakt. Deze kan nog worden verfijnd op basis van de acties onder a en b. Actie ligt bij team F&C en afronding wordt voorzien in februari.
- In beeld brengen keuzemogelijkheden en gevolgen van investeringen: In het huidige investeringsprogramma kan aangegeven worden welke investeringen noodzakelijk of verplicht zijn en welke samenhangen met ambitie. Initiatief ligt bij team F&C. Hiermee kan in december worden gestart. Actie wordt uitgevoerd in samenwerking met de teams die de geplande

kredieten beheren. Dat zijn vooral de teams van afdeling Buitenruimte. Maar ook team Maatschappelijke Ontwikkeling voor onderwijshuisvesting. Actie wordt afgerond in februari.

Spoor 3 Het in beeld brengen van keuzemogelijkheden en gevolgen daarvan

Een eerste aanzet hiervoor was al opgenomen in de paragraaf keuzes maken van de programmabegroting 2024. Aan de organisatie wordt gevraagd dit verder uit te werken. Iedere draaiknop wordt voorzien van een bedrag en ook worden de gevolgen daarvan in beeld gebracht. Bij gevolgen moet worden gedacht aan gevolgen voor ambities, maar ook aan gevolgen voor de samenleving. Bij het in beeld brengen van keuzes gaat het niet alleen over besparingen op kosten. Ook het genereren van (extra) opbrengsten wordt hiertoe gerekend. De volgende acties worden uitgezet:

- a. In beeld brengen van budgetten per taakveld en markeren van aandachtsgebieden waarin keuzes verwacht worden. Actie ligt bij team F&C en dit overzicht is inmiddels gereed. Deze overzichten staan klaar om gedeeld te worden met de teams.
- b. Het toewijzen van opgaven per taakveld aan eigenaren. Deze actie is ook al afgerond.
- c. In beeld brengen keuzemogelijkheden en gevolgen: Hiermee wordt bedoeld dat keuzemogelijkheden concreet gemaakt worden, daar bedragen aan gekoppeld worden en dat gevolgen voor de ambities van de gemeente en voor de samenleving in beeld worden gebracht. Actie ligt bij de organisatie om dit uit te werken. Dit start in december en dit loopt door tot in februari.
- d. Bestuursopdracht GR Sociaal en GR Dienst Gezondheid en Jeugd ZHZ: Beide gemeenschappelijke regelingen hebben de opdracht gekregen om mogelijke maatregelen in beeld te brengen om bij te dragen aan de financiële opgaven van de gemeenten. Deze opdracht kent een andere tijdsplanning dan dit proces. Mogelijk dat gedurende dit lokale proces inzicht ontstaat in de mogelijke effecten hiervan. Maar de kans is reëel dat deze informatie pas in de zomer of najaar van 2024 beschikbaar komt.
- e. Naast de actie onder d met betrekking tot de GR-en die actief zijn in het sociaal domein, wordt in overweging genomen nog een actie te organiseren met betrekking tot andere GR-en. Daarbij kan gedacht worden aan doorlichting of deelname aan een benchmark. Mogelijk kan ook (aanvullende) informatie worden verkregen via een taakveldonderzoek die de provincie Zuid-Holland voor ons kan uitvoeren. Er wordt ook getracht een overleg te organiseren met wethouders financiën uit de regio waar grip, sturing en kaderstelling richting GR-en onderwerp van gesprek kunnen zijn.

Informatieavond 1 Informatie delen en huiswerk voor de fracties

De eerste informatieavond kan gepland worden voor medio maart. De eerste avond wordt als volgt opgebouwd:

- a. Toelichting financiële positie en landelijke ontwikkelingen door Rein-Aart van Vugt. Dit is een optie indien hij beschikbaar is.
- b. Update over de omvang van de opgave: Team F&C geeft een actueel beeld van de stand van zaken van spoor 1.
- c. Stand van zaken van keuzemogelijkheden. Door de organisatie wordt samen met de portefeuillehouder een eerste inzicht op hoofdlijnen gegeven in de keuzemogelijkheden die in beeld gebracht zijn inclusief de gevolgen daarvan.
- d. De fracties wordt gevraagd om op basis van de informatie die gedeeld is zelf na te denken over het advies die zij aan het college willen geven ten aanzien van het realiseren van de bezuinigingsopgave.

Informatieavond 2 Presentatie fracties en advies aan college

De tweede informatieavond kan worden gepland voor begin april. De fracties worden gevraagd hun huiswerk te presenteren. Het programma is dan als volgt:

- a. Presentatie per fractie van hun advies aan het college.
- b. Update over de omvang van de opgave: Team F&C geeft een actueel beeld van de stand van zaken van spoor 1. En indien daar aanleiding toe is, dan wordt hierin ook een update gegeven van de stand van zaken van openstaande acties van het in beeld brengen van keuzemogelijkheden.

Informatieavond 3 Bespreken advies college aan de gemeenteraad

Op basis van de adviezen van de fracties in de tweede informatieavond en actueel inzicht in de opgave en keuzemogelijkheden stelt het college een advies op voor maatregelen om tot een sluitende begroting te komen. Het college licht het advies toe aan de fracties. Definitieve besluitvorming hierover vindt plaats via de Perspectiefnota 2025. Dan wordt ook de uitkomst van de meicirculaire van 2024 van het gemeentefonds erbij betrokken.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

De secretaris
S. van Heeren

De burgemeester
J.W. Boersma